LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS
DĖL VALSTYBĖS ĮMONIŲ DUBRAVOS EKSPERIMENTINĖS–MOKOMOSIOS MIŠKŲ URĖDIJOS IR JONAVOS MIŠKŲ URĖDIJOS VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTŲ PATVIRTINIMO

2014 m. lapkričio 12 d. Nr. D1-274

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 14 straipsnio 3 dalimi ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl Miškų tvarkymo schemų ir vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“, 22 punktu:

1. T v i r t i n u pridedamus:

1.1. valstybės įmonės Dubravos eksperimentinės–mokomosios miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą;

1.2. valstybės įmonės Jonavos miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą.

2. N u s t a t a u , kad valstybės įmonės Dubravos eksperimentinės–mokomosios ir valstybės įmonės Jonavos miškų urėdijų vidinės miškotvarkos projektų originalai saugomi Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškotvarkos ir miško išteklių skyriuje adresu: A. Juozapavičiaus g. 9, Vilnius.

Aplinkos ministras Valentinas Mazuronis

LIETUVOS RESPUBLIKA APLINKOS MINISTERIJA DOKUMENTŲ TVARKYMO SKYRIUS

VĮ JONAVOS MIŠKŲ URĖDIJOS VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO

S A N T R A U K A

Vidinės miškotvarkos projektai – tai miškų ūkio veiklos planai, rengiami visoms valstybinių miškų valdytojų ir privačioms miškų valdoms arba ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esančiai miško žemei, skiriami konkrečių tvarkymo priemonių sistemai jose nustatyti.

Vidinis miškotvarkos projektas parengtas VĮ Jonavos miškų urėdijos patikėjimo teise valdomiems ir naudojamiems miškams, naudojant 2012 metų valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos duomenis. Pagal jį bus tvarkomi, naudojami ir atkuriami miškai 2013 - 2022 metais.

Miškų inventorizacija atlikta sklypiniu metodu valstybės lėšomis, vadovaujantis Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcija, patvirtinta Valstybinės miškų tarnybos direktoriaus 2010 m. sausio 14 d. įsakymu Nr. 11-10-V „Dėl Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcijos patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. 45-2182), ir naudojant 2012 m. aerofotografavimo medžiagą. Inventorizacijos metu nustatytos sklypų ribos, aprašyti visi taksaciniai sklypai pagal augavietes, funkcinę paskirtį, medynų rodiklius.

Atliktas vykdytos miško ūkinės veiklos įvertinimas (pagrindinių neplynų kirtimų, ugdymo kirtimų, miško želdinių) ir suprojektuotos ūkinės priemonės kitam vykmečiui. Taip pat patikslintos saugotinų augalų ir gyvūnų radavietės, gamtos ir kultūros vertybių vietos, aprašyti rekreaciniai įrenginiai.

Svarbiausi VĮ miškų urėdijos ūkio tikslai yra miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas, vadovaujantis visuotinai pripažintais tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principais; visuomenės informavimas apie miškų urėdijos miškus, jų būklę ir tvarkymą; racionalus, tolygus ir nepertraukiamas miško išteklių naudojimas bei miškų produktyvumo didinimas, auginamos medienos kokybės gerinimas; miškų ūkio ekonominio efektyvumo didinimas, miškų ekosistemų tvarumo užtikrinimas, miškų biologinės įvairovės išsaugojimas ir gausinimas bei miškų sanitarinės ir priešgaisrinės apsaugos gerinimas; miškų naudojimo rekreacinėms reikmėms intensyvinimas, visuomenės bendrųjų su miškais susijusių reikmių tenkinimas.

VĮ Jonavos miškų urėdijos valstybinės reikšmės miškams parengto vidinės miškotvarkos projekto turinį sudaro aiškinamasis raštas, taksoraštis (visų inventorizuotų miško sklypų aprašymai), suvestiniai miškų inventorizacijos duomenys, miško ūkinių priemonių žiniaraščiai ir kartografinė medžiaga – miškų žemėlapiai (M 1:10000), medynų planai (M 1:20000), apžvalginiai žemėlapiai (M 1: 50000). Parengtoje kartografinėje medžiagoje yra visų nuosavybės formų miškai. Kitų nuosavybės formų miškams pateikti suvetiniai duomenys.

VĮ Jonavos miškų urėdijos veiklos teritorijoje (89,8 tūkst. ha) inventorizuotas 38,7 tūkst. ha miško plotas (teritorijos miškingumas - 41,6 %). VĮ miškų urėdijos valdomi valstybinės reikšmės miškai užima 20,8 tūkst. ha (54 %), kiti VĮ miškų urėdijos žemės plotai – 132,4 ha, privatūs ir skirti nuosavybės teisėms atkurti miškai - 16,0 tūkst. ha (41 %), kitų valdytojų valstybinės reikšmės miškai – 1,4 tūkst. ha (4 %), kitų valdytojų ir naudotojų miškai – 0,3 tūkst. ha (1 %).

VĮ miškų urėdijos veiklos teritorijoje yra septini valstybiniai draustiniai, vienas biosferos poligonas bei biologinę įvairovę saugančios *Natura 2000* teritorijos – penkios vietovės, atitikančios gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, ir viena paukščių apsaugai svarbi teritorija. Valstybės saugomose teritorijose miškai užima 6,9 tūkst. ha (17,7 % viso miškų ploto), VĮ

Jonavos miškų urėdijos valdomuose miškuose yra 2,4 tūkst. ha ploto (11,3 % nuo miškų urėdijos miškų ploto).

VALSTYBINĖS REIKŠMĖS MIŠKŲ RODIKLIAI

Visas VĮ miškų urėdijos valdomų miškų plotas paskirstytas aštuonioms girininkijomis: Girelės, Jonavos, Pageležių, Svilonių, Dumsių, Gaižiūnų, Upninkų, Užusalių. Vidutinis girininkijos plotas yra 2,6 tūkst. ha. Miškai suskirstyti į 729 kvartalus, o juose – į 14,4 tūkst. miško sklypus. Vidutinis kvartalo plotas – 28,6 ha, miško sklypo – 1,4 ha.

Miškai pagal ūkininkavimo tikslus ir pagrindinę funkcinę paskirtį priskirti šioms miškų grupėms: I grupės (rezervatinių) miškų nėra, II grupės (ekosistemų apsaugos ir rekreacinių miškų) 3,5 % (737 ha), III grupės (apsauginių miškų) – 7,7 % (1598 ha) ir IV grupės (ūkinių miškų) – 88,8 % (18481 ha). Kiekvienoje miškų grupėje yra nustatytas ūkininkavimo tikslas ir režimas, o pagal miško funkcinę paskirtį miškai priskirti atitinkamiems pogrupiams.

Mišku apaugusi žemė (medynai) sudaro 19486 ha. Kultūrinės kilmės medynų (įveistų sodinant) yra 21 %. Neapaugusių mišku plotų yra 496 ha (2,6 % miško žemės ploto), iš jų 412 ha kirtavietės. Ne miško žemės yra 409 ha (2,0 % bendro ploto), iš jų pelkių - 109 ha, sausinimo griovių – 146 ha, trasų (platesnių nei 10 m) - 114 ha.

Vyrauja spygliuočių medynai, kurie užima 66 % viso medynų ploto (pušynai – 39%, eglynai - 27 %). Tarp minkštųjų lapuočių vyrauja beržynai (18 %), juodalksnynai (8 %), kiti minkštieji lapuočiai sudaro 5 %. Kietieji lapuočiai (vyrauja ąžuolai) auga 537 ha plote (3 %).

Bendras medynų tūris yra 4,53 mln. m^3. Vidutinis medynų tūris hektare – 233 m^3, brandžių medynų – 327 m^3, vidutinis tūrio prieaugis sudaro 7,42 m^3. Vidutinis medynų skalsumas yra 0,74, vidutinis visų medynų amžius – 53 metai.

III ir IV miškų grupių medynai pagal plotą brandumo grupėmis pasiskirsto taip: jaunuolynai - 35 %, pusamžiai – 34 %, pribręstantys – 11 % ir brandūs – 20 % ploto.

Vyrauja laikinai perteklingo drėgnumo 46 %, iš jų derlingos ir labai derlingos augavietės 36 %, normalaus drėgnumo 34 %, iš jų derlingos ir labai derlingos augavietės 19 %. Užmirkusios ir pelkinės augavietės užima 10 % viso ploto, iš jų nusausintos 5 %.

Miško auginimo ir naudojimo veiksmingumo priemonių analizė

Vidiniame miškotvarkos projekte pateiktos 2002 m. miškotvarkos suprojektuotos ūkinės priemonės 2003–2012 metams, jų įvykdymo analizė ir įvertinimas. Taip pat analizei naudoti 1986 m., 1998 m. miškotvarkų duomenys, miškų urėdijos ūkinės veiklos ataskaitos. Išvados suformuluotos pagal valstybinės reikšmės miškų rodiklių analizę, o atskirais atvejais apimant ir visus miškus (miško apsauga, medžioklės ūkis).

VĮ Jonavos miškų urėdijos patikėjimo teise valdomų miškų plotas sumažėjo 20 ha. Plotas sumažėjo, nes, atlikus kadastrinius matavimus, į miško žemę neįtraukti keliai, kurie neatitinka keliamų miško žemės reikalavimų. Atnaujinus georeferencinį pagrindą, buvo pakoreguotos vandens telkinių ribos, patikslintas kelių sluoksnis bei jų važiuojamosios dalies plotis.

Medynų plotas padidėjo 165 ha. Spygliuočių medynų plotas 2003 – 2012 m. padidėjo 712 ha. Medžių rūšių kaita VĮ Jonavos miškų miškų urėdijos patikėjimo teise valdomuose ir naudojamuose miškuose vertintina teigiamai. Spygliuočių medynų plotas padidėjo dėl kokybiškų ugdomųjų

kirtimų vykdymo, taip pat dalis apaugančių pelkių buvo inventorizuotos medynais. Minkštųjų lapuočių plotas sumažėjo (443 ha). Drebulynų plotas sumažėjo (181 ha) dėl šiuose medynuose vykdytų pagrindinių kirtimų ir kirtaviečių atkūrimo kitomis vertingesnėmis medžių rūšimis. Didėja ąžuolynų plotai.

Didėja medynų našumas. Dėl tūrio prieaugio kaupimo, racionalių kirtimų vidutinis medynų tūris hektare padidėjo 34 m^3, o brandžių medynų tūris padidėjo 38 m^3 ir sudaro 327 m^3 hektare.

Eksplotacinio fondo brandžių medynų plotas sumažėjo (674 ha), tačiau padidėjo (49 ha) perbrendusių medynų plotas. Perbrendusių medynų susikaupė 732 ha, dauguma jų pateks į projektuojamas biržes.

Gerai vertintini miškų atkūrimo darbai. Plynos kirtavietės 58 % plote atkurtos želdinant. Geros būklės želdinių yra 64,2 %, patenkinamų – 35,4 %, blogų - 0,4 % (anksteniame vykmetyje atitinkamai 29 %, 67 %, 3 % ir 2%). Laiku atliekami želdinių priežiūros darbai ir apsaugos darbai. Tarp paliktų želti augaviečių per 76 % yra pelkinės. Atžėlę jaunuolynai mišrūs, vyrauja beržynai (50 %), juodalksnynai (36 %), spygliuočiai (8 %), kiti lapuočiai sudaro 6 %. Toliau vykdant jų priežiūrą ir ugdymą, bus siekiama formuoti tikslinius medynus.

Ugdomieji kirtimai atliekami laiku ir kokybiškai, ypač retinimai, nedelsiant ugdytinų beveik nėra. Medynų rūšinėje struktūroje daugėja vertingesnių medžių, išsaugotos želdintinos medžių rūšys. Tačiau daugiau dėmesio reikia skirti jaunuolynų ugdymui, kur vyksta intensyvus lapuočių žėlimas, ypač antroje amžiaus klasėje.

VĮ Jonavos miškų urėdijoje plečiami neplynai kertamų medynų plotai, pasiekę 30 % pagrindinių kirtimų ploto. Neplyni kirtimai vykdyti 820 ha plote, iš jų 426 ha plote po paskutinio atvejo susiformavo naujos kartos medynai – kirtimų tikslas pasiektas.

Funkcionuojanti bendra valstybinė priešgaisrinių priemonių sistema veikė patikimai ir užtikrintai, nors gaisrų kiekis nemažas. Įdiegta modernizuota antžeminė automatinė miškų gaisrų stebėjimo sistema leis operatyviau fiksuoti kilusius miško gaisrus ir turėtų sumažinti vidutinį gaisravietės plotą, kuris praėjusiame vykmetyje buvo 1,3 ha.

Miškų sanitarinė būklė patenkinama. Miškų urėdijos miškuose išvengta platesnio niokojančių ligų, kenkėjų, stichinių veiksnių išplitimo. Inventorizuota per 28 tūkst. m^3 sausuolių ir virtelių (0,6 % nuo viso tūrio), dalis jų svarbūs biologinei įvairovei medžiai.

Daug dėmesio miškų urėdija skiria vienam iš savo prioritetų – socialinės miško funkcijos stiprinimui. Miškuose įrengti 48 rekreacijos objektai poilsiavimo sąlygoms pagerinti, kurie nuolat prižiūrimi ir atnaujinami. Vykdoma plati švietėjiška veikla, aktyviai globojamas vienas jaunųjų miško bičiulių būrelis.

Miškų urėdijos miškai sertifikuoti 2004 m., resertifikuoti 2009 m. Tai garantas, kad ūkininkaujama pagal tarptautinius reikalavimus – išsaugojant ir gausinant miško išteklius tvaraus (darnaus) miškų ūkio principais, subalansuojant ekonomines, ekologines ir socialines miško funkcijas.

MIŠKO ŪKINIŲ PRIEMONIŲ PROJEKTAS 2013 -2022 METAMS

Miško kirtimai. Pagrindinių miško kirtimų apimtis apskaičiuota pagal Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. D1-362 „Dėl Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodikos

nustatymo“, o kirtimai išdėstyti teritorijoje pagal Miško kirtimų taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. D1-79 „Dėl Miško kirtimų taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus. Metinis naudojimas apskaičiuotas 2012 m. miškų inventorizacijos duomenų pagrindu. Šių kirtimų projektas parengtas pirmam penkmečiui, po to aktualizavus duomenų bazę kirtimai bus suprojektuoti kitiems penkeriems metams. Ugdymo kirtimų būtinumas nustatytas miško sklypams pagal miškininkystės reikalavimus. Sanitarinių kirtimų apimtis apskaičiuota pagal medynuose natūraliai iškrentančios medyno tūrio dalies procentą ir koreguojant kirtimo normą pagal miškotvarkos metu nustatytą sausuolių ir virtelių kiekį.

Projektuojamas metinis miško naudojimas 77,7 tūkst. m^3 likvidinės medienos. Pagrindiniam naudojimui tenka 75 %, tarpiniam – 25 % nuo bendro naudojimo.

Pagrindiniai kirtimai II miškų grupėje nevykdomi. III ir IV miškų grupėse neplyni kirtimai pagal plotą sudarys 30 %. Plynais kirtimais per vykmetį bus iškirsta 1370 ha, iš jų 94 % ploto – ūkiniuose miškuose, neplyni kirtimai apims 413 ha.

PROJEKTUOJAMA METINĖ KIRTIMŲ APIMTIS

Kirtimų rūšys	Metinė apimtis						
	Plotas, ha	tūris, tūkst. m^3		likvidinio tūrio % nuo bendro tūrio	likvidinis tūris tūkst. m^3 pagal miškų grupes		
		bendras	likvidinis		II	III	IV
Pagrindiniai kirtimai	221	70,5	58,5	83	-	2,5	56,0
Ugdymo kirtimai	648	18,7	12,2	73	0,3	1,3	10,6
Sanitariniai kirtimai	x	7,5	6,0	80	0,5	1,2	4,3
Kiti kirtimai	x	1,4	1,0	70	0,2	0,3	0,5
Iš viso	889	99,1	77,7	80	1	5,3	71,4

Iš 1 ha mišku apaugusio ploto kasmet bus iškertama po 5,0 m^3 bendro arba 4,0 m^3 likvidinio tūrio (iš jo pagrindiniais kirtimais 3,0 m^3/ha). Pagal miškų grupes likvidinio tūrio iškertama: II – 1,4 m^3/ha, III – 3,5 m^3/ha ir IV – 4,1 m^3/ha.

Bendras einamasis medynų tūrio prieaugis – 7,425 m^3/ha. Per pirmąjį penkmetį II miškų grupės miškuose projektuojama vidutiniškai iškirsti 23 %, III – 61 %, IV miškų grupės miškuose – 50 % bendro prieaugio. Medienos naudojimo procentas – 2,1 % viso medienos tūrio. Miško kirtimais bus apimama 3,9 % viso medynų ploto.

Potencialiai naudotinų miško kirtimo atliekų kiekio įvertinimas. Kirtimo atliekos sudarys apie 26 % (25795 m³) nuo bendro suprojektuoto kirsti tūrio. Metiniai energetinės medienos su žieve ištekliai atskirais kirtimais pagal iškertamą tūrį jaunuolynų ugdymo kirtimais sudarys 15 % (3965 m³), retinimo – einamaisiais kitimais - 13 % (3130 m³) ir pagrindiniais kirtimais - 72 % (18700 m³). Kirtimo atliekų struktūroje šakos sudarys apie 39 %, malkos ir sausuoliai - 39 %, smulkūs medeliai - 15 % ir stiebų viršūnės - 7 %. Kadangi kelmų panaudojimas galimas tik ateityje, pagrindinę biomasę sudarys šakos (39 %).

Miško atkūrimas. Miško atkūrimo fondą sudaro 496 ha inventorizuotų neapaugusių mišku plotų (kirtavietės, aikštės, kitos žemės naudmenos) ir 994 ha suprojektuotų kirsti plynai biržių, 2014–2018 metais iš viso 1485 ha. Želdinti numatoma apie 63 %, paliekama želti – 37 % ploto. Pagal želdinamas medžių rūšis apie 87 % sudarys mišrūs želdiniai. Metinė miško želdinimo apimtis pirmajam penkmečiui - 135 ha. Įvertintas miškingumo didinimo programos ir ąžuolynų atkūrimo programos vykdymas. Mišrūs želdiniai su ąžuolu sudarys 13% viso želdomo ploto.

Miško selekcija ir sėklininkystė. Medynai įvertinti selekciniu požiūriu, pateikta esamų sėklinių medynų ir plantacijų charakteristika, jų būklė, ūkinės priemonės, apskaičiuotas sodmenų poreikis metams (apie 645 tūkst. vnt.).

Miško apsauga. Suprojektuota sanitarinių kirtimų apimtis (6,0 tūkst. m^3 likvidinės medienos per metus), rekomenduotos biologinės, fizinės ir kitos sanitarinės miškų apsaugos priemonės pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. D1-204 „Dėl Miško sanitarinės apsaugos taisyklių patvirtinimo“, reikalavimas.

Priešgaisrinė apsauga. Parengtas priešgaisrinio tvarkymo planas visai miškų teritorijai. Miškai suskirstyti degumo klasėmis: aukšto degumo (40 % miškų), vidutinio degumo (25 %) ir žemo degumo (35 %). Numatytas kasmetinis mineralizuotų juostų atnaujinimas (apie 272 km per metus), parengtas miškų priešgaisrinių priemonių žemėlapis.

Medžioklėtvarka. Pateikta medžioklės plotų ir medžiojamosios faunos charakteristika, apskaičiuotas leistinas žvėrių skaičius: 523 sąlyginiai elniai (54 briedžiai, 140 elnių, ir 884 stirnos). Leistina šernų banda – 430 vnt. Nustatytas minimalus papildomų pašarų kiekis žiemos sąlygomis, išskirta 6,7 ha pašarinių laukelių. Numatytos biotechninės ir želdinių apsaugos priemonės.

Miškų sausinimas. Miškų sausinimas ateinančiam vykmečiui pagal techninius projektus nenumatytas. Nenusausintos žemės sudaro apie 2082 ha arba 48 % viso hidromelioracinio fondo. Tačiau sausinti tikslinga tik IV miškų grupėje atskirus užmirkusius bei pelkinius sklypus (apie 320 ha), taikant vietinės melioracijos būdus.

Rekreacija ir poilsio organizavimas miškuose. Visoje miškų urėdijos veiklos teritorijoje rekreaciniams miškams priskirta 1071 ha miškų (2,8 % viso miškų ploto), iš jų 381,8 ha valstybinės reikšmės miškuose (1,8 %). Rekreaciniams miškams priskirti miško parkai, rekreaciniai miško sklypai, saugomų teritorijų rekreacinių zonų miškai, miestų miškai. VĮ miškų urėdijos valstybinės reikšmės miškams parengtas specialus rekreacinio sutvarkymo projektas. Įrengti 48 rekreacijos objektai (poilsiavietės, atokvėpio vietos, pažintiniai takai ir kt.), kurių dalį numatyta atnaujinti ar rekonstruoti. Rekreacinei miškų vertei padidinti projektuoti kraštovaizdžio formavimo kirtimai (23 ha).

Gamtosauginių priemonių planas. Jį sudaro aiškinamasis raštas ir žemėlapiai M1:50 000, žemėlapis girininkijoms M 1:20000. Jame aprašytos visos saugomos teritorijos, gamtos ir kultūros paveldo objektai, Raudonosios knygos augalų radavietės, paukščių lizdavietės, kertinės miško buveinės, kitos ekologiškai vertingos teritorijos: pušynai, augantys pelkinėse (Pa ir Pb) augavietėse, natūralios miško pelkės (neapaugusios medynais), mažos miško aikštelės ir laukymės, miško sklypai su pavieniais bioįvairovės medžiais ar senmedžiais. Pateiktas visas kompleksas gamtosauginių miško ūkinių priemonių biologinei įvairovei išsaugoti. Gamtosauginis planas bus naudingas sprendžiant miškų sertifikavimo klausimus, informuojant vietinę bendruomenę apie miško vertybes ir ūkinę veiklą.

Ekonominis vertinimas. Pajamos ir išlaidos planuojamos atsižvelgiant į projektuotų darbų apimtį bei faktinius miškų urėdijos duomenis. Esant dabartiniam pajamų ir išlaidų lygiui bei palankioms medienos kainų tendencijoms, VĮ miškų urėdija planuojamu laikotarpiu galėtų dirbti pelningai, bendrasis pelningumas - 7,2%.

VĮ Jonavos miškų urėdijos valdomų valstybinės reikšmės miškų sertifikavimas atliktas pagal Miškų valdymo tarybos (FCS) vertinimo standartą. Rengiant miškotvarkos projektą atsižvelgta į

sertifikavimo sprendinius, suprojektuotas tausojantis, daugiatikslis miško naudojimas, derinant gamtosauginius, socialinius ir ekonominius klausimus. Miškotvarkos projekto sprendiniai iš esmės neprieštarauja VĮ miškų urėdijos veiklos teritorijos gyventojų socialiniams ir ekonominiams interesams.

Projekto vadovas Darius Džiaugys
2013 m. gruodžio 6 d.